

Не може да се разчита, повече, само на досегашните методи на въздействие върху земеделското стопанство. Тѣ не даватъ очакванитѣ резултати. Полученитѣ такива далечъ не компенсиратъ разходената енергия и употребенитѣ, за добиването имъ, сръдства. Земеделското стопанство не е вече оная здрава материална и психологическа основа, върху която цѣпти и крепне народното добруване и националната ни мощъ. Тази основа е сериозно разклатена и романтичното селско стопанство, съ своята индивидуална природа, е осъдено да загине, ако не потърси спасение въ **обединяването му съ себеподобнитѣ, за да се нагоди къмъ нуждитѣ на времето.** Здравината и стабилността на нашето дребно стопанство, останаха да съществуватъ въ въображението на известни наши стопановеди, които въ своето увлѣчение стигатъ до заключения, намиращи се въ пълно противоречие съ действителността. Животътъ е изпреварилъ твърде много досегашнитѣ разбирания за организацията на земеделското ни стопанство. Теорията за предимствата на дребното земеделѣие все повече и повече овисва въ въздуха, защото действителността доказва съвсемъ противното, т. е., че дребното земеделско стопанство се задушва и не може повече да се развива при тази организация. То не може да обезпечи изхранването на селското семейство. Не е повече здравата опора на стопанския организъмъ на държавата.

Споредъ схващането на бюрото, повечето отъ препорѣчителитѣ до сега сръдства за отстранение недѣзитѣ на земеделското стопанство и повдигане рентабилитета му, не засѣгатъ въ самата сѣщностъ механизма на това последното, кждето, именно, се криятъ тѣзи недѣзи. Препорѣчителитѣ отъ агрономическитѣ власти приѣми въ земеделѣието, които биха увеличили доходността му, много мѣчно се възприематъ отъ населението, поради непригодността имъ къмъ дребното земеделско стопанство. Икономическиятъ ефектъ, полученъ отъ тѣзи приѣми е малкъ, а понѣкога и отрицателенъ. Въ много случаи ефекта отъ рационализацията въ земеделскитѣ стопанства е само технически и идва за смѣтка на лишенията и прѣкомѣрния трудъ на селското семейство. И, ако нѣкои и днесъ още иматъ основанието да говорятъ за „издържливостъ“ и „жилавостъ“ на дребното земеделско стопанство, то това трѣбва да се приеме съ една малка корекция, а именно: че не стопанството е „издържливо“, поради своята „подходяща“ организация, а е издържливъ, въ лишенията си, българскиятъ селянинъ.

Явява се въпросътъ, **какъ трѣбва да се преустрои земеделското стопанство,** за да се повдигне неговата доходност и се увеличи, по този начинъ, благосъстоянието на българското земеделско население. Въ връзка съ това, дохождаме до дилемата „дребно“ или „едро“ земеделѣие.

По този въпросъ икономиститѣ сѣ застанали на две